

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n tekoälyasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle EU:n tekoälyasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi (HE 46/2025 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan, liikenne- ja viestintävaliokuntaan ja sivistysvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- liikenne- ja viestintävaliokunta LiVL 8/2025 vp
- sivistysvaliokunta SiVL 7/2025 vp
- perustuslakivaliokunta PeVL 33/2025 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Nathalie Dahl, työ- ja elinkeinoministeriö
- johtava asiantuntija Maria Hauptmann, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Antti Helin, valtiovarainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Kirsi Miettinen, liikenne- ja viestintäministeriö
- korkeakouluharjoittelija Bianca Kuumeri, työ- ja elinkeinoministeriö
- toimistopäällikkö Jussi Terho, Finanssivalvonta
- konsortionjohtaja, yliopistonlehtori, kognitiotieteen dosent Anna-Mari Wallenberg, Helsingin yliopisto
- johtaja Jenni Koskinen, Liikenne- ja viestintävirasto
- juristi Minna Koivula, Energiavirasto
- johtaja Jaakko Kuustonen, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
- johtaja Karoliina Partanen, AI Finland
- asiantuntija Peppiina Huhtala, Elinkeinoelämän keskusliitto ry
- lakiasioiden päällikkö Marko Lahtinen, FiCom ry
- juristi Tuulia Karvinen, Finanssiala ry
- vanhempi neuvonantaja Reijo Aarnio, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra
- vanhempi lakimies Hanna Ekqvist, Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry
- lakiasiaintohtaja Jenni Kyntölä, Säveltäjäin Tekijänoikeustoimisto Teosto ry

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- ulkoministeriö
- sosiaali- ja terveysministeriö
- tietosuojavaltuutetun toimisto
- Tulli
- Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Eläketurvakeskus
- Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
- Gramex äänitemusiikin tekijänoikeusjärjestö ry
- Luovan työn tekijät ja yrittäjät - Luovat ry
- Suomen Yrittäjät ry
- Teknologiateollisuus ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
- Kuluttajaliitto ry
- Suomen tekoälykeskus FCAI

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta sekä muutettaviksi eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annettua lakia, Finanssivalvonnasta annettua lakia, Energiavirastosta annettua lakia ja sakon täytäntöönpanosta annettua lakia.

Esityksen tavoitteena on antaa EU:n tekoälyasetusta täydentävät kansalliset säännökset.

Ehdotetussa laissa nimettäisiin kansalliset toimivaltaiset viranomaiset. Lisäksi Liikenne- ja viestintävirasto nimettäisiin toimimaan keskitettynä yhteispisteenä. Laissa säädettäisiin viranomaisten toimivallasta määrätä seuraamuksia tiettyjen laissa yksilöityjen asetuksen säännösten rikkomisesta sekä seuraamusmaksulautakunnasta, jolla olisi toimivalta määrätä seuraamusmaksu vakavimmista asetuksen säännösten rikkomisesta.

Tekoälyjärjestelmien valvonta tulisi osaksi markkinavalvontajärjestelmää, ja laki saisi markkinavalvonnan aineellisen sisällön lisäksi EU:n markkinavalvonta-asetuksesta ja kansallisesta markkinavalvontasääntelystä. Laki ja sen toimivaltaiset viranomaiset lisittäisiin eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain soveltamisalaan.

Lisäksi Finanssivalvonnasta annettuun lakiin, Energiavirastosta annettuun lakiin ja sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin tehtäisiin uudesta sääntelystä johtuvat muutokset. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan hallitus vaikuttaa aktiivisesti ja ennakolta siihen, että alustataloutta, tekoälyä, dataa ja digitalisaatiota koskeva EU-sääntely kulkee mahdollistavaan, tasapainoiseen ja Suomen kannalta edulliseen suuntaan, ja minimoi kansallisen lisäsääntelyn.

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 2.8.2025 alkaen.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Esityksen tausta ja keskeinen sisältö

Esityksen taustalla on EU:n tekoölyasetus (EU) 2024/1689, joka on tullut voimaan 2.8.2024 ja jonka soveltaminen alkaa vaiheittain. Asetuksen tarkoituksena on varmistaa, että markkinoille tuotavat tai käyttöönotettavat tekoölyjärjestelmät eivät vaaranna ihmisten turvallisuutta, terveyttä tai perusoikeuksia. Asetuksessa säännellään tekoölyjärjestelmiä niiden aiheuttamien riskien perusteella siten, että erittäin haitalliset tekoölyn käyttötapaukset kielletään ja suuririskisille tekoölyjärjestelmille asetetaan tiukennettuja vaatimuksia.

Tekoölyasetus on suoraan sovellettavaa oikeutta EU:n jäsenvaltioissa, mutta edellyttää täydentävän kansallisen lainsäädännön antamista. Jäsenvaltioiden on nimettävä asetusta varten toimivaltaiset kansalliset viranomaiset eli tekoölyjärjestelmiä koskevat markkinavalvontaviranomaiset, ilmoitetuista laitoksista vastaavat viranomaiset ja keskitetty yhteyspiste sekä säädettävä asetuksen rikkomisesta määrättävistä seuraamuksista.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eräiden tekoölyjärjestelmien valvonnasta. Laissa säädetään muun muassa tekoölyjärjestelmiä valvovista markkinavalvontaviranomaisista ja niiden tehtävistä, keskitettynä yhteyspisteenä toimivasta viranomaisesta, ilmoittamisesta vastaavista viranomaisista ja ilmoitetuista laitoksista, tekoölyasetuksen rikkomisesta määrättävistä seuraamuksista ja seuraamusmaksulautakunnasta, asiakirjojen säilyttämisvelvoitteesta ja muutoksenhausta. Hallituksen esitykseen sisältyy myös ehdotukset eräiden muiden lakien muuttamisesta tekoölyasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi.

Tekoölyjärjestelmiä koskevalla viranomaisvalvonnalla pyritään varmistamaan, että markkinoille tuotavat tekoölyjärjestelmät ovat turvallisia ja kunnioittavat perusoikeuksia. Sääntelyllä on myös ennalta ehkäisevää vaikutusta, kun tekoölyjärjestelmien kehittäjillä on kannustin kehittää markkinoille tuotavat tekoölyjärjestelmät vastaamaan tekoölyasetuksen vaatimuksia niihin kohdistuvan valvonnan ja seuraamusten vuoksi.

Talousvaliokunta kannattaa hallituksen esitykseen sisältyviä lakiehdotuksia ja ehdottaa niiden hyväksymistä jäljempänä esitetyn mukaisesti muutettuina. Ehdotettujen lakien on ollut tarkoitus tulla voimaan tekoölyasetuksessa säädettyjen soveltamisaikojen mukaisesti 2.8.2025 mennessä. Hallituksen esitys on kuitenkin annettu eduskunnalle vasta 8.5.2025, joten asian käsittelyä ei ole voitu aloittaa eduskunnassa kevätistuntokauden kiireellisten hallituksen esitysten aikataulussa. Talousvaliokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että ehdotetut lait tulevat voimaan 1.1.2026, jotta ne voidaan teknisesti yhteensovittaa niihin liittyvän ja vuoden vaihteessa voimaan tulevan muun lainsäädännön kanssa.

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

Perustuslakivaliokunnan lausunto

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan (PeVL 33/2025 vp) ottanut kantaa seuraamusmaksuja koskevaan sääntelyyn, viranomaisten toimivallanjakoon sekä eduskunnan ja ylimpien laillisuusvalvojen asemaan. Perustuslakivaliokunta on todennut, että eräiden tekoilyjärjestelmien valvontaa koskeva lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä vain, jos valiokunnan seuraamusmaksusääntelystä esittämät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon.

Perustuslakivaliokunta on todennut, että esityksen sisältämän 1. lakiehdotuksen seuraamusmaksusääntelyn ei voi sen monimutkaisuuden ja vaikeaselkoisuuden vuoksi katsoa täysimääräisesti täyttävän valiokunnan lausuntokäytännössä tällaisen sääntelyn täsmällisyydelle ja tarkkarajaisuudelle asetettuja edellytyksiä. Vaikka 1. lakiehdotuksen säännöksissä sinänsä pääosin asianmukaisesti viitataan niihin tekoilyasetuksen artikloihin tai kansallisen lain säännöksiin, joiden perusteella seuraamusmaksujen perusteena olevien rikkomisten aineellinen ala määräytyy, sääntelyn huomattava laajuus ja monimutkaisuus sekä vaikeaselkoisuus tekevät siitä tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden kannalta ongelmallista. Lisäksi 1. lakiehdotuksen seuraamusmaksuja koskeva sääntely muodostuu ongelmalliseksi tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden kannalta myös siksi, että ehdotetun sääntelyn perusteella ei ole selvää, mikä on lakiehdotuksessa tarkoitettujen eri seuraamusmaksujen enimmäismäärä. Näin ollen ehdotettua sääntelyä ei voida pitää seuraamusmaksusääntelylle asetetun tarkkuuden yleisen vaatimuksen täyttävänä. Ongelmana on myös se, ettei 1. lakiehdotuksessa säädetä täsmällisesti ja selkeästi maksuvelvollisuuden ja maksun suuruuden perusteista. Jollei ehdotettu epätasälliseksi jäävä seuraamusmaksusääntely ole esitetystä muodosta kaikilta osin EU:n tekoilyasetuksen edellyttämää, perustuslakivaliokunta pitää 1. lakiehdotuksen seuraamusmaksuja koskevia säännösehdoitusten täsmenämistä edellytyksenä sille, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Talousvaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella ja sääntelyn selkeyttämiseksi seuraamismaksun määräämistä koskevan 13 §:n poistamista lakiehdotuksesta. Seuraamusmaksun määräämisestä ja enimmäismäärästä ehdotetaan säädettäväksi uudessa 23 §:ssä. Viimeksi mainitun pykälän 2 ja 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi seuraamusmaksun enimmäismäärästä yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkemmin esitetyllä tavalla.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa todetaan myös, että saadun selvityksen mukaan tekoilyasetuksen seuraamusmaksujen määräämistä koskevan arvioinnin oikeasuhtaisuuden voidaan katsoa olevan osa tekoilyasetuksen 99 artiklan 10 kohdassa tarkoitettuja asianmukaisia menettelyllisiä takeita, joista säädetään unionin oikeuden ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Perustuslakivaliokunnan mielestä talousvaliokunnan on syytä arvioida vielä seuraamusmaksujen määräämistä koskevia säännösehdoituksia sen osalta, voisiko niihin lisätä nimenomaisen velvoitteen ottaa huomioon seuraamuksen oikeasuhtaisuus arvioitavana olevan teon tai laiminlyönnin vakavuuden mukaan. Mikäli tällainen täsmennys on asetuksen mukaisen kansallisen liikkumavaran mahdollistamaa, perustuslakivaliokunta toteaa muutoksen olevan edellytyksenä lain käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Talousvaliokunta ehdottaa 1. lakiehdotuksen uuteen 23 §:n 1 momenttiin yksityiskohtaisissa perusteluissa

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

tarkemmin kuvattua muotoilua, jolla perustuslakivaliokunnan lausunnossa esitetty vaatimus seuraamuksen oikeasuhtaisuutta koskevasta sääntelystä tulee otetuksi huomioon.

Talousvaliokunta ehdottaa lisäksi perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella 1. lakiehdotukseen muutoksia, jotka liittyvät eduskunnan virastoihin (1 §), viranomaisten toimivallanjaon täsmentämiseen (3 §) sekä seuraamusmaksujen määräämistoimivallan keskittämiseen tekoälyjärjestelmien valvonnan seuraamusmaksulautakunnalle (13—18 ja 20—22 §).

Tekoälyjärjestelmiin liittyvät markkinavalvontaviranomaiset ja niiden resurssit

Eräiden tekoälyjärjestelmien valvontaa koskevassa laissa ehdotetaan säädettäväksi suuririskisten tekoälyjärjestelmien markkinavalvontatehtävät Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle, Tullille, Liikenne- ja viestintävirastolle, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselle, Energiavirastolle, tietosuojavaltuutetulle, Finanssivalvonnalle sekä työsuojeluviranomaiselle, Lounais-Suomen aluehallintovirastolle ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle (1.1.2026 alkaen Lupa- ja valvontavirastolle). Kiellettyjen tekoälyn liittyvien käytäntöjen markkinavalvonnasta vastaa ehdotuksen mukaan tietosuojavaltuutettu ja avoimuusvelvoitteiden kohteena olevien tekoälyjärjestelmien valvonnasta pääsääntöisesti Liikenne- ja viestintävirasto.

Useissa asiantuntijalausunnoissa on kannatettu hajautettua markkinavalvontamallia, ja sen hyödyiksi on tunnistettu muun muassa yhden viranomaisen kuormituksen vähentäminen, sektorikohtaisen asiantuntemuksen hyödyntäminen sekä teollisuuden osallistamisen edistäminen. Toisaalta on myös esitetty, että hajautettu malli on kustannuksiltaan kallis ja hallinnollisesti raskas. Lisäksi asiantuntijalausunnoissa on tuotu esiin näkökohtia valvonta- ja tulkintakäytännön johdonmukaisuuden tärkeydestä.

Saadun selvityksen mukaan tekoälyasetus mahdollistaa markkinavalvonnan kansalliselle järjestämiselle liikkumavaraa ja vaihtoehtoisten toteuttamismallien mahdollisia hyötyjä ja heikkouksia on punnittu huolellisesti hallituksen esityksen jatkovalmistelun aikana. Hajautettua markkinavalvontamallia on pidetty tarkoituksenmukaisimpana tapana toimeenpanna EU:n tekoälyasetus kansallisesti muun muassa sillä perusteella, että hajautetun mallin avulla on mahdollista hyödyntää olemassa olevaa markkinavalvonta- ja muuta erityisosaamista. Markkinavalvontaviranomaisten sektorikohtaisen erityisosaamisen on kokonaisuutena arvioiden katsottu tuovan huomattavia synergiaetuja sekä tehokkuutta ja ketteryyttä tekoälyjärjestelmien markkinavalvontaan.

Talousvaliokunta kannattaa ehdotettua toimivallan jakoa ja katsoo, että markkinavalvontaviranomaisia koskeva sääntelyratkaisu edesauttaa tekoälyasetuksen tehokasta kansallista toimeenpanoa käytännön soveltamisen tasolla. Valiokunta korostaa asiantuntijalausuntojen tavoin viranomaisten yhteistyön ja tiedonsaantioikeuksien tärkeyttä.

Ehdotuksen mukaan Liikenne- ja viestintävirasto toimii tekoälyasetuksen mukaisena keskitettynä yhteyspisteenä ja sen tehtävänä on muun muassa viranomaisyhteistyön koordinointi, jolla pyritään varmistamaan asetuksen tulkinta- ja valvontakäytäntöjen yhtenäisyys eri viranomaisten kesken. Sääntelyn soveltamisen yhtenäisyyttä edistetään osaltaan myös sillä, että

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

seuraamusmaksujen määräämistoimivalta keskitetään valiokunnan ehdottamien muutosten myötä kokonaisuudessaan tekoälyjärjestelmien valvonnan seuraamusmaksulautakunnalle. Talousvaliokunnan näkemyksen mukaan muutos selkeyttää toimivaltasäätelyä perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla ja edistää ensivaiheessa lain soveltamisen ja tulkinnan yhtenäisyyttä ja ennakoitavuutta seuraamusmaksuja määrätessä. Soveltamiskäytännön karttuessa on mahdollista arvioida sitä, onko säätelyä tarvetta muuttaa seuraamusjärjestelmän tehostamiseksi.

Talousvaliokunta toteaa, että viranomaisten antama neuvonta, ohjaus ja koordinoitu yhteistyö ovat osaltaan edellytyksenä kansallisen toimeenpanon onnistumiselle. Liikenne- ja viestintävirasto tulee olemaan keskitettynä yhteispisteenä keskeisessä roolissa ohjeistaessaan ja neuvoessaan toimivaltaisia viranomaisia, jotka puolestaan tukevat ja neuvovat yrityksiä oman toimivaltansa puitteissa. Keskitetty yhteispiste voi tuottaa yleistä tekoälyasetuksen toimeenpanoon liittyvää neuvonta- ja koulutusmateriaalia sekä viranomaisten tueksi että kansalaisille. Tämä voi osaltaan paitsi helpottaa tekoälyasetuksen soveltamista myös edistää tekoälylukutaidon karttumista koko yhteiskunnassa.

Sekä liikenne- ja viestintävaliokunta (LiVL 8/2025 vp) että sivistysvaliokunta (SiVL 7/2025 vp) korostavat lausunnossaan, että tekoälyn valvontatehtävien hoitamiseen tulee turvata riittävät resurssit. Lausunnoissa on myös pidetty tärkeänä, että tekoälyasetuksen mukaisten tekoälyjärjestelmien tuottajille ja käyttöönottajille annetaan riittävästi viranomaisohjeistusta ja -neuvontaa ja että toimivaltaisilla viranomaisilla on vahvaa osaamista säännösten soveltamisesta.

Myös useat lausunnonantajat ovat korostaneet viranomaisten taloudellisten resurssien merkitystä. Resurssitarpeet kohdistuvat muun muassa valvontaan, neuvontaan, ohjaukseen sekä riittävän tekoäly- ja muun osaamisen varmistamiseen. Tulevat tekoälyjärjestelmien markkinavalvontaviranomaiset ovat kertoneet haasteistaan toteuttaa tehtäviä ilman lisäresursseja ja pitäneet lisäresurssien osoittamista niille välttämättömänä. Talousvaliokunta yhtyy asiantuntijalausunnon näkemykseen siitä, että resurssitarpeesta johtuvia kustannuksia tulisi pitää investointeina suomalaisen tekoälykyvykkyyden mahdollistajina.

Hallituksen esityksessä on todettu, että uusien valvontatehtävien hoitamiseen liittyy useita käytännön epävarmuustekijöitä, minkä vuoksi täysin luotettavaa arviota tulevista viranomaisvaikutuksista on vaikea antaa. Suurin osa valvontatehtävistä alkaa elokuussa 2026 tai elokuussa 2027, mutta viranomaisten tulee varautua neuvontaan ja ohjaukseen jo tätä ennen. Tarkempaa arviota valvontatehtävien määrästä ja laadusta on kattavammin ja luotettavimmin saatavilla vasta sen jälkeen, kun viranomaisille on alkanut kertyä käytännön kokemusta valvontatehtävistä. Hallituksen esityksen mukaan tekoälyasetuksen edellyttämä toimeenpano rahoitetaan ensivaiheessa olemassa olevia resursseja uudelleen kohdentamalla ilman lisärahoitusta. Tekoälyasetus edellyttää, että jäsenvaltiot raportoivat komissiolle kahden vuoden välein kansallisten toimivaltaisten viranomaisten taloudellisten ja henkilöresurssien tilasta ja arvioivat niiden riittävyttä. Resurssitarpeiden ja lainsäädännön toimivuuden arviointi onkin tarpeen kytkeä valvontakäytäntöjä koskevaan seurantaan asetuksen tehokkaan toimeenpanon varmistamiseksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta

1 §. Soveltamisala. Hallituksen esitykseen sisältyvän säännöksen 3 momentin mukaan ”Lakia ei sovelleta eduskunnan valtiopäivätoimintaan eikä eduskunnan kansliaan. Lakia ei sovelleta muihin eduskunnan virastoihin, jos viraston tarjoamalla tai käyttöönottamalla tekoälyjärjestelmällä on keskeinen yhteys eduskunnan valtiopäivätoimintaan. Lakia ei myöskään sovelleta eduskunnan oikeusasiamieheen eikä valtioneuvoston oikeuskansleriin.” Hallituksen esityksessä on todettu, että eduskunnan virastojen sisällyttämiseen lain soveltamisalaan liittyy epävarmuuksia ja että eduskunnan virastojen toimintaa ei ole kaikissa tapauksissa mahdollista erottaa eduskunnan valtiopäivätoiminnasta. Tällöin eduskunnan virastoihin kohdistettavan valvonnan riskinä olisi, että valvonta kohdistuisi samalla eduskunnan valtiopäivätoimintaan, jonka ei katsota kuuluvan unionin oikeuden soveltamisalaan.

Hallituksen esityksessä esille tuodut epävarmuudet ja riskit huomioon ottaen perustuslakivaliokunta on lausunnossaan pitänyt eduskunnan valtiosääntöoikeudellisen aseman kannalta perusteltuna, että eduskunnan virastot rajataan eduskunnan kanslian tapaan kokonaan pois lain soveltamisalasta. Talousvaliokunta ehdottaa 3 momentin muuttamista perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella siten, että soveltamisalan ulkopuolelle rajataan eduskunnan valtiopäivätoiminnan lisäksi kaikki eduskunnan virastot. Eduskunnan virkamiehistä annetun lain (1197/2003) 2 §:n 2 momentin mukaan eduskunnan virastoja ovat eduskunnan kanslia ja eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia sekä eduskunnan yhteydessä olevat Valtiontalouden tarkastusvirasto ja kansainvälisten suhteiden ja Euroopan unionin asioiden tutkimuslaitos. Selkeyden vuoksi ehdotetaan, että eduskunnan kanslia mainitaan säännöksessä erikseen.

2 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momenttiin teknisluonteisia kielellisiä korjauksia, joilla täsmennetään sitä, että markkinavalvonta-asetus (EU) 2019/1020 on puitesääntelyä eikä lisäsääntelyä.

3 §. Suuririskisten tekoälyjärjestelmien markkinavalvontaviranomaiset.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt lausunnossaan huomiota siihen, että toimivaltaisia markkinaviranomaisia koskevaan 2 lukuun sisältyvät säännökset eivät ole kaikilta osin valiokunnan edellyttämällä tavoin yksiselitteisiä tai täsmällisiä ja että talousvaliokunnan on syytä täsmentää ehdotettua sääntelyä.

Talousvaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella täsmennyksiä pykälän 1 momentin 1, 2 ja 4 kohtaan. Lisäksi 2 momentin 5 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi ja 7 kohta poistettavaksi. Tältä osin muutosehdotukset samoin kuin 1 momentin 4 kohdan viranomaistahon muutos liittyvät 1.1.2026 voimaan tulevaan aluehallintouudistukseen, jossa nykyiset Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston sekä suurin osa aluehallintovirastojen lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävistä siirretään uudelle Lupa- ja valvontavirastolle.

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

13 §. Tekoölyjärjestelmien valvonnan seuraamusmaksulautakunta. Hallituksen esitykseen sisältyvän 1. lakiehdotuksen 13 §:n mukaan hallinnollisen seuraamusmaksun määräisi pääsääntöisesti toimivaltainen markkinavalvontaviranomainen seuraamusmaksun ollessa enintään 100 000 euroa ja sitä suuremmasta maksusta päättäisi tekoölyjärjestelmien valvonnan seuraamusmaksulautakunta. Perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt hajautettua ratkaisua hallinnollisten seuraamusmaksujen määräämistoimivallan osalta tarkoituksenmukaisena, koska se lisää riskiä seuraamuskäytännön epäyhtenäisyydestä tilanteissa, joissa määrättävä seuraamusmaksu on enintään 100 000 euroa. Perustuslakivaliokunta ei myöskään pidä täysin ongelmattomana sitä, että alle 100 000 euron suuruisen seuraamusmaksun määrääminen voisi jäädä viranomaisissa yksittäisen virkamiehen ratkaisun varaan. Lisäksi perustuslakivaliokunta on todennut, ettei ehdotetusta lainsäädännöstä käy yksiselitteisesti ilmi, mikä markkinavalvontaviranomainen on missäkin tilanteessa toimivaltainen määräämään seuraamusmaksun, vaan seuraamusmaksun määräämisen suhteen toimivaltainen viranomainen määräytyisi muun lainsäädännön perusteella. Perustuslakivaliokunnan mielestä sääntelyn poikkeuksellinen vaikeaselkoisuus lisää tarvetta käsitellä monijäsenisessä toimielimessä seuraamusmaksuja koskevia asioita laajemmin kuin hallituksen esityksessä on ehdotettu.

Talousvaliokunta ehdottaa hallituksen esitykseen sisältyvän sääntelyn muuttamista perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella siten, että seuraamusmaksun määrää sen suuruudesta riippumatta tekoölyjärjestelmien valvonnan seuraamusmaksulautakunta toimivaltaisen markkinavalvontaviranomaisen esityksestä. Näin ollen hallituksen esitykseen sisältyvän 1. lakiehdotuksen seuraamusmaksun määräämistä koskeva 13 § ehdotetaan poistettavaksi, jolloin pykälien numerointi muuttuu ja hallituksen esitykseen sisältyvä 14 § seuraamusmaksulautakunnasta siirtyy 13 §:ksi.

Pykälän 1 momentin mukaan seuraamusmaksulautakunnan tehtävänä on määrätä seuraamusmaksu toimivaltaisen markkinavalvontaviranomaisen esityksestä. Seuraamusmaksulautakunta voi määrätä seuraamusmaksun esitettyä pienempänä tai suurempana tai esityksen mukaisesti taikka jättää sen määräämättä. Seuraamusmaksulautakuntaa koskevan pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi 1.1.2026 toimintansa aloittavan Lupa- ja valvontaviraston nimeämistoimivallan osalta.

14 §. Tarjoajan seuraamusmaksu. Pykälän 1 ja 2 momentin johdantokappaleesta ehdotetaan poistettavaksi viittaus markkinavalvontaviranomaiseen, koska seuraamusmaksujen määräämistoimivalta ehdotetaan keskitettäväksi edellä 13 §:n perusteluissa selostetun mukaisesti seuraamusmaksulautakunnalle.

Sääntelyn selkeyttämiseksi pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi 7—11 kohdat, jotka liittyvät tekoölyasetuksen 16 artiklan 1 kohtaan. Poistettavaksi ehdotetut velvoitteet koskevat saavutettavuusdirektiivin (EU) 2016/2102 ja esteettömyysdirektiivin (EU) 2019/882 vaatimustenmukaisuutta, ja näiden osalta vaatimustenmukaisuutta valvotaan joka tapauksessa sen lainsäädännön perusteella, joilla direktiivit on pantu kansallisesti täytäntöön (digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettu laki (306/2019) ja eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annettu laki (102/2023)). Toimivaltainen markkinavalvontaviranomainen voi edelleen käyttää markkinavalvonnan toimenpiteitä tilanteessa, jossa suuririskinen tekoölyjärjestelmä ei täytä näitä vaatimuksia.

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

Lisäksi pykälän 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi CE-merkintää koskeva kohta 9, koska CE-merkinnän tekeminen ilman, että edellytykset siihen ovat olemassa, on kriminalisoitu CE-merkintärikkomuksesta annetussa laissa (187/2010).

15 §. Valtuutetun edustajan seuraamusmaksu. Pykälän johdantokappaleesta ehdotetaan poistettavaksi viittaus markkinavalvontaviranomaiseen, koska seuraamusmaksujen määräämistoimivalta ehdotetaan keskitettäväksi edellä 13 §:n perusteluissa selostetun mukaisesti seuraamusmaksulautakunnalle.

16 §. Maahantuojan seuraamusmaksu. Pykälän johdantokappaleesta ehdotetaan poistettavaksi viittaus markkinavalvontaviranomaiseen, koska seuraamusmaksujen määräämistoimivalta ehdotetaan keskitettäväksi edellä 13 §:n perusteluissa selostetun mukaisesti seuraamusmaksulautakunnalle.

17 §. Jakelijan seuraamusmaksu. Pykälän johdantokappaleesta ehdotetaan poistettavaksi viittaus markkinavalvontaviranomaiseen, koska seuraamusmaksujen määräämistoimivalta ehdotetaan keskitettäväksi edellä 13 §:n perusteluissa selostetun mukaisesti seuraamusmaksulautakunnalle.

18 §. Käyttöönottajan seuraamusmaksu. Pykälän johdantokappaleesta ehdotetaan poistettavaksi viittaus markkinavalvontaviranomaiseen, koska seuraamusmaksujen määräämistoimivalta ehdotetaan keskitettäväksi edellä 13 §:n perusteluissa selostetun mukaisesti seuraamusmaksulautakunnalle.

Pykälästä ehdotetaan lisäksi poistettavaksi 6 kohdan velvoite, joka koskee päätöksen kohteena olevan henkilön informointia, koska säännöksen perustana olevan tekoölyasetuksen 86 artiklan yhteys asetuksen seuraamuksia koskevaan 99 artiklaan on saadun selvityksen mukaan tulkinnanvarainen ja koska velvoite on todennäköisesti osittain päällekkäinen yleisen tietosuojasetuksen (EU) 2016/679 informointivelvoitteiden kanssa.

20 §. Virheellisten, puutteellisten tai harhaanjohtavien tietojen antaminen. Pykälän 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus markkinavalvontaviranomaiseen, koska seuraamusmaksujen määräämistoimivalta ehdotetaan keskitettäväksi edellä 13 §:n perusteluissa selostetun mukaisesti seuraamusmaksulautakunnalle.

21 §. Seuraamusmaksu kielletyn tekoölyyn liittyvän käytännön rikkomisesta tai laiminlyönnistä. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi viittaus markkinavalvontaviranomaiseen, koska seuraamusmaksujen määräämistoimivalta ehdotetaan keskitettäväksi edellä 13 §:n perusteluissa selostetun mukaisesti seuraamusmaksulautakunnalle.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut, että vaikka perustuslain 8 §:ssä tarkoitetun rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen asettamat sääntelyn täsmällisyyttä koskevat vaatimukset eivät sellaisenaan kohdistu hallinnollisten seuraamusten sääntelyyn, tarkkuuden yleistä vaatimusta ei voida tällaisen sääntelyn yhteydessä sivuuttaa ja että perustuslakivaliokunta on käytännössään myös ulottanut blankorangaistussääntelyä koskevan käytäntönsä koskemaan hallinnollisia seuraamuksia koskevaa sääntelyäkin. Tämä tarkoittaa, että säännösten

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

edellyttämien valtuutusketjujen on oltava täsmällisiä, sanktioinnin edellytykset ilmaisevien aineellisten säännösten tulee olla kirjoitettu rikossäännöksiltä vaaditulla tarkkuudella, nämä säännökset käsittävästä normistosta tulee käydä ilmi niiden rikkomisen sanktiointi ja sanktioinnin sisältävässä säännöksessä on oltava jonkinlainen asiallinen luonnehdinta sanktioitavaksi tarkoitettusta teosta.

Tekoilyasetuksen ollessa suoraan sovellettavaa oikeutta voidaan sanktioon liittyvän sääntelyn osalta joko viitata asetuksen säännökseen tai toistaa se sellaisenaan kansallisessa laissa. Talousvaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella niin sanotusta blankosääntelystä luopumista. Näin ollen kiellettyjen käytäntöjen rikkomisesta tai laiminlyönnistä määrättävää seuraamusmaksua koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälään sisällytetään tekoilyasetuksen 5 artiklan 1 kohdassa säädetyt kiellot. Niitä kieltoja, joita voi Suomessa rikkoa vain viranomainen, ei kuitenkaan sisällytetä säännökseen, koska viranomaisille ei voida 1. lakiehdotuksen mukaisesti määrätä hallinnollisia seuraamusmaksuja.

22 §. Seuraamusmaksu avoimuusveloitteen rikkomisesta tai laiminlyönnistä. Pykälän 1 ja 2 momentista ehdotetaan poistettavaksi viittaus markkina- ja valvontaviranomaiseen, koska seuraamusmaksujen määräämistoimivalta ehdotetaan keskitettäväksi edellä 13 §:n perusteluissa selostetun mukaisesti seuraamusmaksulautakunnalle.

23 §. Seuraamusmaksun määrääminen ja enimmäismäärä. Perustuslakivaliokunta viittaa lausunnossaan tekoilyasetuksen mukaisiin seuraamusmaksujen huomattaviin enimmäismääriin ja katsoo, että seuraamuksen määräämismenettelyssä tulee säädösperusteisesti ottaa huomioon seuraamuksen oikeasuhtaisuus osana seuraamuksen määräämismenettelyä. Talousvaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella sääntelyn täsmentämiseksi ja selkeyttämiseksi seuraamusmaksun määräämistä koskevan 13 §:n poistamista lakiehdotuksesta. Seuraamusmaksun määräämisestä ja enimmäismäärästä ehdotetaan säädettäväksi uudessa 23 §:ssä.

Pykälän 1 momentin mukaan tekoilyjärjestelmien valvonnan seuraamusmaksulautakunnan on hallinnollisesta seuraamusmaksusta ja sen määrästä päättäessään otettava kussakin yksittäisessä tapauksessa huomioon seuraamuksen oikeasuhtaisuus arvioitavana olevan teon rikkomisen ja sen seurausten vakavuuden, luonteen ja keston mukaan sekä muut tekoilyasetuksen 99 artiklan 7 kohdassa tarkoitettut seikat. Ehdotetulla muotoilulla selkeytetään sääntelyä ja toteutetaan perustuslakivaliokunnan vaatimus siitä, että seuraamuksen määräämismenettelyssä tulee säädösperusteisesti ottaa huomioon seuraamuksen oikeasuhtaisuus osana seuraamuksen määräämismenettelyä.

Perustuslakivaliokunta on todennut ehdotetun seuraamusmaksuja koskevan sääntelyn muodostuvan ongelmalliseksi tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden kannalta muun muassa siksi, että ehdotetun sääntelyn perusteella ei ole selvää, onko kysymys tekoilyasetuksen 99 artiklan 3, 4, 5 vai 6 kohdassa tarkoitettua seuraamusmaksusta ja mikä on lakiehdotuksessa tarkoitettujen eri seuraamusmaksujen enimmäismäärä. Perustuslakivaliokunnan mielestä tällaista sääntelyä ei voida pitää seuraamusmaksusääntelylle asetetun tarkkuuden yleisen vaatimuksen täyttävänä.

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

Talousvaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella, että seuraamusmaksujen enimmäismääristä säädetään 23 §:n 2 ja 3 momentissa tekoälyasetuksen 99 artiklan 3—6 kohdan mukaisesti. Selkeyden ja ymmärrettävyyden lisäämiseksi ehdotetun säännöksen 2 momentin 1—3 kohdissa viitataan niihin pykäliin, joiden nojalla seuraamusmaksu tulee määrättäväksi.

Pykälän 3 momentti linkittyy tekoälyasetuksen 99 artiklan 6 kohtaan, jonka mukaan ”Pk-yritysten, myös startup-yritysten, osalta kukin tässä artiklassa tarkoitettu sakko on enintään 3, 4 ja 5 kohdassa tarkoitettu prosenttiosuus tai määrä sen mukaan, kumpi niistä on alhaisempi.” Momentissa viitataan määritelmien osalta komission suositukseen 2003/361/EY, johon viitataan myös tekoälyasetuksen johdanto-osan kappaleessa 143 sekä artiklan 34 kohdassa 2 ja artiklan 63 kohdassa 1. Säännökseen ehdotetaan sisällytettäväksi myös mikroyritykset, koska tekoälyasetuksessa mainitusta startup-yrityksestä ei ole olemassa vakiintunutta määritelmää.

24 §. Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen. Maininta eduskunnan virastoista ehdotetaan poistettavaksi pykälän 3 momentista, koska talousvaliokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella 1 §:ään muutosta, jolla kaikki eduskunnan virastot rajataan lain soveltamisalan ulkopuolelle.

25 §. Seuraamusmaksun täytäntöönpano. Lakiehdotuksen 29 §:n 3 momentin mukaan 25 §:n 2 momentti on voimassa 31.12.2025 asti. Vuoden 2026 alusta lukien seuraamuksen vanhenemisestä eli raukeamisesta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa eikä erityissäännökselle ole näin ollen enää jatkossa tarvetta. Koska nyt käsiteltävänä olevien lakiehdotusten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026, talousvaliokunta ehdottaa 2 momentin poistamista tarpeettomana.

29 §. Voimaantulo. Säännöksen 2 momentin pykäläviittaus ehdotetaan muutettavaksi lakiehdotuksen pykälänumeroinnin muutosten vuoksi. Pykälän 3 momentti ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana, sillä lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2026.

2. Laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta

Johtolause. Talousvaliokunta ehdottaa johtolauseen täydentämistä säädöksellä 717/2025, jolla on muutettu lain 4 §:n 7 momentti ja joka tulee voimaan 1.1.2026 eli samaan aikaan nyt käsiteltävänä olevien lakiehdotusten kanssa.

3. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

1 §. Lain soveltamisala. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 § on muutettu lailla 416/2025 nyt käsiteltävänä olevan hallituksen esityksen antamisen jälkeen. Säädöksellä 860/2025 1 §:n 2 momenttiin on lisätty uusi 60 kohta ja säädöksellä 979/2025 puolestaan muutettu 1 §:n 2 momentin 52 kohta. Lisäksi eduskunnan käsiteltävänä on parhaillaan hallituksen esitykset HE 57/2025 vp ja HE 128/2025 vp. Kaikki mainitut muutokset ovat tulossa voimaan 1.1.2026. Talousvaliokunta ehdottaa muutoksia 1 §:n 2 momenttiin ja lain johtolauseeseen näiden muutossäädösten yhteensovittamiseksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

4. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

10 §. Johtokunnan tehtävät. Talousvaliokunta ehdottaa säännöksen poistamista lakiehdotuksesta tarpeettomana, koska seuraamusmaksujen määräämistoimivalta keskitetään kokonaisuudessaan tekoälyjärjestelmien valvonnan seuraamusmaksulautakunnalle. Säännöksen poistamisen vuoksi myös johtolausetta ehdotetaan muutettavaksi.

12 §. Johtajan tehtävät. Säännöksen 1 momentin 7 kohdan pykäläviittaus ehdotetaan muutettavaksi eräiden tekoälyjärjestelmien valvontaa koskevan lakiehdotuksen pykälänumeroinnin muutosten vuoksi.

71 §. Oikeus ja velvollisuus luovuttaa tietoja. Säännöksen 1 momentin 21 kohdan pykäläviittaus ehdotetaan muutettavaksi eräiden tekoälyjärjestelmien valvontaa koskevan lakiehdotuksen pykälänumeroinnin muutosten vuoksi.

5. Laki Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Johtolause. Talousvaliokunta ehdottaa johtolauseen täydentämistä 1.7.2025 voimaan tulleella säädöksellä 325/2025, jolla on muutettu 1 §:n 2 momentin 11 ja 12 kohta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 46/2025 vp sisältyvät 1.—5. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tässä laissa annetaan tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä ja asetusten (EY) N:o 300/2008, (EU) N:o 167/2013, (EU) N:o 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 ja (EU) 2019/2144 sekä direktiivien 2014/90/EU, (EU) 2016/797 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/1689 (tekoälysäädös), jäljempänä *tekoälyasetus*, täydentävät säännökset.

Tätä lakia sovelletaan tekoälyasetuksen 2 artiklan soveltamisalan mukaisesti.

Tätä lakia ei sovelleta eduskunnan valtiopäivätoimintaan eikä eduskunnan kansliaan **tai muuhun eduskunnan virastoon**. Lakia ei myöskään sovelleta eduskunnan oikeusasiamieheen eikä valtioneuvoston oikeuskansleriin.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Markkinavalvonnan, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden **valvonnan puitteista** säädetään ~~lisäksi~~ markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1020, jäljempänä *markkinavalvonta-asetus*.

Markkinavalvontaviranomaisten toimivallasta, markkinavalvonta-asetuksen 25—28 artiklan mukaisesta ulkorajavalvonnasta sekä muutoksenhausta markkinavalvontaviranomaisten

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

päätöksiin säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (1137/2016), jäljempänä *markkinavalvontalaki*.

Tuotteista, jotka ovat tekoölyasetuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja suuririskisiä tekoölyjärjestelmiä tai sisältävät turvakomponentin, joka on suuririskinen tekoölyjärjestelmä, säädetään mainitun asetuksen liitteen I jaksossa A luetellussa unionin yhdenmukaistamislainsäädännössä ja sen nojalla annetussa tai kyseistä lainsäädäntöä täydentävässä kansallisessa sääntelyssä.

2 luku

Toimivaltaiset markkinavalvontaviranomaiset

3 §

Suuririskisten tekoölyjärjestelmien markkinavalvontaviranomaiset

Tekoölyasetuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja suuririskisiä tekoölyjärjestelmiä valvova markkinavalvontaviranomainen on:

1) Turvallisuus- ja kemikaalivirasto tekoölyasetuksen liitteen I jakson A kohdissa 4, 5, 7 ja 10 mainittujen säädösten osalta, kohdissa 1 ja 9 mainittujen säädösten osalta, jos kyse on kuluttajien käyttöön tarkoitetuista tuotteista, sekä tekoölyasetuksen liitteen I jakson A kohdassa 2 mainitun säädöksen osalta lukuun ottamatta tämän momentin 2 kohdassa Tullin valvonnan alaan säädettyä;

2) ~~Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ja~~ Tulli tekoölyasetuksen liitteen I jakson A kohdassa 2 mainitun säädöksen osalta markkinavalvontalain 4 §:n 2 momentin ja lelujen turvallisuudesta annetun lain (1154/2011) 56 §:n 2 momentin mukaisesti;

3) Liikenne- ja viestintävirasto tekoölyasetuksen liitteen I jakson A kohdissa 3 ja 6 mainittujen säädösten osalta;

4) Lupa- ja valvontavirasto työsuojeluviranomaisena tekoölyasetuksen liitteen I jakson A kohdassa 8 mainitun säädöksen osalta sekä kohdissa 1 ja 9 mainittujen säädösten osalta, jos kyse on työsuojelun valvonnan alaan kuuluvista tuotteista työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) sekä eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun lain (1016/2004) nojalla; ja

5) Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus tekoölyasetuksen liitteen I jakson A kohdissa 11 ja 12 mainittujen säädösten osalta.

Tekoölyasetuksen 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja liitteen III mukaisia suuririskisiä tekoölyjärjestelmiä valvova markkinavalvontaviranomainen on:

1) Energiavirasto mainitun liitteen 2 kohdassa tarkoitettujen kriittisen infrastruktuurin osalta, jos tekoölyjärjestelmä on tarkoitettu käytettäväksi turvakomponenttina lämmitys- tai sähköhuollon hallinnassa ja toiminnassa taikka kaasuhuollon hallinnassa ja toiminnassa jakeluverkonhaltijoiden ja siirtoverkonhaltijoiden osalta;

2) Turvallisuus- ja kemikaalivirasto mainitun liitteen 2 kohdassa tarkoitettujen kriittisen infrastruktuurin osalta, jos tekoölyjärjestelmä on tarkoitettu käytettäväksi turvakomponenttina energiatoimialan kaasualaa koskevan alasektorin hallinnassa ja toiminnassa, lukuun ottamatta tämän momentin 1 kohdassa Energiaviraston valvonnan alaan säädettyjä tekoölyjärjestelmiä tai,

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

jos tekoälyjärjestelmä on tarkoitettu käytettäväksi turvakomponenttina vesihuollon hallinnassa ja toiminnassa;

3) Liikenne- ja viestintävirasto mainitun liitteen 2 kohdassa tarkoitettuna kriittisen infrastruktuurin osalta, jos tekoälyjärjestelmä on tarkoitettu käytettäväksi turvakomponenttina tieliikenteen tai kriittisen digitaalisen infrastruktuurin hallinnassa ja toiminnassa;

4) tietosuojavaltuutettu, jos tekoälyjärjestelmä on tarkoitettu käytettäväksi mainitun liitteen 1, 3, 4 tai 6—8 kohdassa tarkoitetuilla aloilla sekä 5 kohdan b alakohdan mukaisissa käyttötapauksissa lukuun ottamatta tämän momentin 6 kohdan mukaisia Finanssivalvonnan valvonnan alaan kuuluvia mainitun liitteen 5 kohdan b alakohdan mukaisia käyttötapauksia;

5) Lupa- ja valvontavirasto, jos tekoälyjärjestelmä on tarkoitettu käytettäväksi mainitun liitteen 5 kohdan a ja d alakohdan mukaisissa käyttötapauksissa, lukuun ottamatta tämän momentin 6 kohdassa Finanssivalvonnan valvonnan alaan säädettyjä mainitun liitteen 5 kohdan a alakohdan mukaisia käyttötapauksia; ~~Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, jos tekoälyjärjestelmä on tarkoitettu käytettäväksi mainitun liitteen 5 kohdan a ja d alakohdan mukaisissa käyttötapauksissa, lukuun ottamatta tämän momentin 6 kohdassa Finanssivalvonnan valvonnan alaan säädettyjä mainitun liitteen 5 kohdan a alakohdan mukaisia käyttötapauksia ja tämän momentin 7 kohdassa Lounais-Suomen aluehallintoviraston valvonnan alaan säädettyjä mainitun liitteen 5 kohdan d alakohdan mukaisia käyttötapauksia;~~

6) Finanssivalvonta, jos:

a) tekoälyjärjestelmä on tarkoitettu käytettäväksi mainitun liitteen 5 kohdan c alakohdan mukaisissa käyttötapauksissa;

b) tekoälyjärjestelmä on tarkoitettu käytettäväksi mainitun liitteen 5 kohdan a alakohdan mukaisissa käyttötapauksissa työttömyys- tai vakuutuskassoissa, vahinkovakuutusyhtiöissä tai eläkelaitoksissa; tai

c) tekoälyjärjestelmä on tarkoitettu käytettäväksi mainitun liitteen 5 kohdan b alakohdan mukaisissa käyttötapauksissa ja kyse on sellaisesta Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 4 §:ssä tarkoitettua valvottavasta, 5 §:ssä tarkoitettua muusta finanssimarkkinoilla toimivasta tai 6 §:n 7 kohdassa tarkoitettua ulkomaisesta valvottavasta, joka ottaa käyttöön kyseisen tekoälyjärjestelmän.

~~7) Lounais-Suomen aluehallintovirasto, jos tekoälyjärjestelmä on tarkoitettu käytettäväksi mainitun liitteen 5 kohdan d alakohdan mukaisissa käyttötapauksissa hätäkeskuspalveluissa, pelastustoiminnassa tai poliisin toiminnassa;~~

Jos tekoälyasetuksen 6 artiklan 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu suuririskinen tekoälyjärjestelmä on tarkoitettu osaksi eräiden tuotteiden esteettömyysvaatimuksista annetun lain (102/2023), jäljempänä *esteettömyysvaatimuslaki*, 2 §:ssä tarkoitettua tuotetta tai on tarkoitettu itse tällaiseksi tuotteeksi, sen esteettömyysvaatimuksissa ja sen nojalla säädettyjen vaatimusten mukaisuutta valvoo mainitun lain 16 §:ssä tarkoitettu markkinavalvontaviranomainen.

4 §

Kiellettyjen tekoölyyn liittyvien käytäntöjen valvonta

Tietosuojavaltuutettu valvoo markkinavalvontaviranomaisena tekoälyasetuksen 5 artiklan mukaisten kiellettyjen tekoölyyn liittyvien käytäntöjen noudattamista.

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

5 §

Avoimuusvelvoitteiden valvonta

Liikenne- ja viestintävirasto valvoo markkina- ja turvallisuusviranomaisena tekoälyasetuksen 50 artiklan mukaisten avoimuusvelvoitteiden noudattamista.

Suuririskisen tekoälyjärjestelmän tarjoajaan ja käyttöönottaajaan kohdistuvien tekoälyasetuksen 50 artiklan mukaisten avoimuusvelvoitteiden noudattamista valvoo kuitenkin 3 §:n mukainen toimivaltainen markkina- ja turvallisuusviranomaislainen.

6 §

Keskitetty yhteyspiste

Liikenne- ja viestintävirasto toimii tekoälyasetuksen 70 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna keskitettynä yhteyspisteenä.

Keskitetyn yhteyspisteen tehtävänä on tekoälyasetuksen toimeenpanoon liittyvä viranomaisyhteistyö tämän lain nojalla toimivaltaisten viranomaisten, perusoikeuksia suojelevien viranomaisten sekä markkina- ja turvallisuuslain 4 a §:n mukaisen markkina- ja turvallisuusvalvonnan yhteyspisteen kanssa, viranomaisyhteistyön koordinointi sekä yhteydenpito Euroopan unionin yhteistyöelimiin ja asetuksen nojalla toimivaltaisiin viranomaisiin muissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa. Lisäksi se tarjoaa tekoälyjärjestelmiä koskevaa asiantuntijatukea tämän lain nojalla toimivaltaisille viranomaisille sekä perusoikeuksia suojeleville viranomaisille.

Keskitetty yhteyspiste vastaa tekoälyasetuksen 99 artiklan 11 kohdassa tarkoitettua raportointivelvoitteesta Euroopan komissiolle yhteistyössä muiden markkina- ja turvallisuusviranomaisien kanssa.

Keskitettyllä yhteyspisteellä on oikeus salassapitosäännösten estämättä ja maksutta saada 2 ja 3 momentin mukaisten tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot markkina- ja turvallisuusviranomaisilta ja tekoälyjärjestelmien valvonnan seuraamusmaksulautakunnalta.

Keskitettyllä yhteyspisteellä on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa yhteyspisteen tehtävien hoitamisen kannalta välttämättömiä tietoja Euroopan komissiolle.

7 §

Euroopan keskuspankille ilmoittava viranomaislainen

Finanssivalvonta on tekoälyasetuksen 74 artiklan 7 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu ja siinä tarkoitettut tiedot Euroopan keskuspankille ilmoittava viranomaislainen.

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

3 luku

Ilmoittamisesta vastaavat viranomaiset ja ilmoitetut laitokset

8 §

Ilmoittamisesta vastaavat viranomaiset

Tekoölyasetuksen 28 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja ilmoittamisesta vastaavia viranomaisia ovat:

1) Työ- ja elinkeinoministeriö, jos vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos hakee ilmoitetuksi laitokseksi, jonka arvioitavat tekoölyjärjestelmät kuuluvat turvakomponenttina tekoölyasetuksen liitteen I jakson A kohdissa 2, 4, 5, 7 tai 10 mainituissa säädöksissä tarkoitettuun tuotteeseen, tekoölyjärjestelmät ovat itse kyseisiä tuotteita tai tekoölyjärjestelmät ovat tekoölyasetuksen liitteen III kohdassa 1 tarkoitettuja suuririskisiä tekoölyjärjestelmiä;

2) Liikenne- ja viestintävirasto, jos vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos hakee ilmoitetuksi laitokseksi, jonka arvioitavat tekoölyjärjestelmät kuuluvat turvakomponentteina tekoölyasetuksen liitteen I jakson A kohdissa 3 tai 6 mainitussa säädöksessä tarkoitettuihin tuotteisiin tai tekoölyjärjestelmät ovat itse kyseisiä tuotteita;

3) Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus, jos vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos hakee ilmoitetuksi laitokseksi, jonka arvioitavat tekoölyjärjestelmät kuuluvat turvakomponentteina tekoölyasetuksen liitteen I jakson A kohdissa 11 tai 12 mainitussa säädöksessä tarkoitettuihin tuotteisiin tai tekoölyjärjestelmät ovat itse kyseisiä tuotteita;

4) Sosiaali- ja terveysministeriö, jos vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos hakee ilmoitetuksi laitokseksi, jonka arvioitavat tekoölyjärjestelmät kuuluvat turvakomponentteina tekoölyasetuksen liitteen I jakson A kohdissa 1, 8 tai 9 mainitussa säädöksessä tarkoitettuihin tuotteisiin tai tekoölyjärjestelmät ovat itse kyseisiä tuotteita.

9 §

Ilmoitetun laitoksen nimeäminen

Edellä 8 §:ssä tarkoitettu toimivaltainen ilmoittamisesta vastaava viranomainen nimeää vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen ilmoitetuksi laitokseksi. Ilmoittamista koskevasta hakemisesta ja nimeämisen edellytyksistä säädetään tekoölyasetuksen 29—31 artiklassa.

Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikön akkreditointipalvelu antaa akkreditointitodistuksen siitä, että vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos täyttää tekoölyasetuksen 31 artiklassa säädetyt vaatimukset.

10 §

Ilmoitettujen laitosten ja alihankkijoiden tai muiden tahojen julkiset hallintotehtävät

Ilmoitettujen laitosten julkisista hallintotehtävistä säädetään tekoölyasetuksen 34, 44 ja 45 artiklassa. Ilmoitetut laitokset voivat siirtää tiettyjä vaatimustenmukaisuuden arviointiin liittyviä julkisia hallintotehtäviä alihankkijoille tekoölyasetuksen 33 artiklan mukaisesti.

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

Ilmoitetun laitoksen tai sen käyttämän alihankkijan palveluksessa olevaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Mitä edellä säädetään ilmoitetun laitoksen käyttämästä alihankkijasta, sovelletaan myös ilmoitettuna laitoksena toimivan tietosuojavaltuutetun käyttämään muuhun tahoon kuin viranomaiseen, jolle tietosuojavaltuutettu on siirtänyt tiettyjä vaatimustenmukaisuuden arviointiin liittyviä tehtäviä.

11 §

Ilmoitettu laitos eräiden suuririskisten tekoälyjärjestelmien osalta

Tietosuojavaltuutettu toimii ilmoitettuna laitoksena, jos lainvalvonta-, maahanmuutto- tai turvapaikkaviranomaisten on tarkoitus ottaa käyttöön tekoälyasetuksen liitteen III kohdassa 1 tarkoitettu suuririskinen tekoälyjärjestelmä.

Edellä 9 §:n 1 momentissa ja 10 §:n 2 momentissa säädettyä ei sovelleta tietosuojavaltuutettuun sen toimiessa ilmoitettuna laitoksena.

4 luku

Valvonta ja seuraamukset

12 §

Valvonnan toimivaltuudet

Markkinavalvontaviranomaisten valvonnan toimivaltuuksista säädetään markkinavalvontalain 3 luvussa sekä tekoälyasetuksen liitteen I jaksossa A luetellun unionin yhdenmukaistamislainsäädännön nojalla annetussa kansallisessa lainsäädännössä.

Toimivaltuuksia sovelletaan tekoälyasetuksen 3 artiklan 8 kohdassa tarkoitettuihin toimijoihin.

~~13 §~~

~~Seuraamusmaksun määrääminen~~

~~Toimivaltainen markkinavalvontaviranomainen määrää tämän lain mukaisen hallinnollisen seuraamusmaksun muulle kuin ilmoitetulle laitokselle, jos seuraamusmaksu on määrältään enintään 100 000 euroa, jollei:~~

~~1) tietosuojavaltuutettu ole toimivaltainen markkinavalvontaviranomainen, jolloin seuraamusmaksun määrää tietosuojalain (1050/2018) 24 §:n 1 momentissa tarkoitettu seuraamuskollegio;~~

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

~~2) kyse ole tekoälyjärjestelmästä, johon sovelletaan tekoälyasetuksen liitteen I jakson A kohdassa 2 mainittua säädöstä, jolloin seuraamusmaksun määrää Turvallisuus ja kemikaalivirasto.~~

~~Jos muu toimivaltainen markkina- ja valvontaviranomainen kuin Tulli arvioi, että seuraamusmaksun tulisi olla suuruudeltaan yli 100 000 euroa, sen on tehtävä 14 §:ssä tarkoitettulle tekoälyjärjestelmien valvonnan seuraamusmaksulautakunnalle esitys seuraamusmaksun määräämisestä.~~

~~Jos ilmoittamisesta vastaava viranomainen arvioi, että ilmoitetulle laitokselle tulisi määrätä hallinnollinen seuraamusmaksu, sen on tehtävä seuraamusmaksulautakunnalle esitys seuraamusmaksun määräämisestä.~~

~~Seuraamusmaksulautakunta voi määrätä seuraamusmaksun esityksen mukaisesti, määrätä sen esitettyä pienempänä tai suurempana tai jättää sen määräämättä.~~

~~Seuraamusmaksun määrääminen ja määrä perustuvat tekoälyasetuksen 99 artiklan 7 kohdan mukaiseen kokonaisarviointiin ja 3–6 kohdan mukaisiin enimmäismääriin.~~

13 §

Tekoälyjärjestelmien valvonnan seuraamusmaksulautakunta

Liikenne- ja viestintäviraston yhteydessä toimii tekoälyjärjestelmien valvonnan seuraamusmaksulautakunta (*seuraamusmaksulautakunta*), jonka tehtävänä on määrätä tämän lain mukainen seuraamusmaksu toimivaltaisen markkina- ja valvontaviranomaisen esityksestä. Seuraamusmaksulautakunta voi määrätä seuraamusmaksun esityksen mukaisesti, määrätä sen esitettyä pienempänä tai suurempana tai jättää sen määräämättä.

Seuraamusmaksulautakuntaan nimeävät:

- 1) Liikenne- ja viestintävirasto jäsenen, joka toimii puheenjohtajana, ja varajäsenen;
- 2) tietosuoja- ja valvontavirasto jäsenen, joka toimii varapuheenjohtajana, ja varajäsenen;
- 3) *Lupa- ja valvontavirasto kolme jäsentä ja kolme varajäsentä*;
- 4) muut kuin 1–3 kohdassa tarkoitettut markkina- ja valvontaviranomaiset Tullia lukuun ottamatta jäsenen ja varajäsenen.

Seuraamusmaksulautakunnan jäsenten ja varajäsenten tulee olla virkamiehiä. Lautakunnan jäseneltä ja varajäseneltä edellytetään perehtyneisyyttä tekoälyjärjestelmiin, niihin liittyvään lainsäädäntöön sekä niiden valvontaan nimeävän viranomaisen toimialalla. Lautakunnan puheenjohtajalla ja varapuheenjohtajalla on lisäksi oltava tehtävän edellyttämä riittävä oikeudellinen asiantuntemus. Lautakunnan jäsenet nimetään kolmen vuoden määräajaksi. Lautakunnan jäsen ja varajäsen toimivat tehtävässään riippumattomasti ja puolueettomasti.

Seuraamusmaksulautakunta on päätösvaltainen, kun paikalla on:

- 1) puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja;
- 2) markkina- ja valvontaviranomaisen, joka seuraamusmaksun määräämistä on esittänyt, nimeämä jäsen tai varajäsen, jollei seuraamusmaksua esitetä määrättäväksi ilmoitetulle laitokselle; jos seuraamusmaksun määräämistä on esittänyt työsuojeluviranomainen, paikalla on sen sijaan oltava työsuojeluviranomaisia edustava jäsen tai varajäsen; sekä
- 3) vähintään puolet muista kuin 1 tai 2 kohdassa tarkoitetuista jäsenistä tai varajäsenistä.

Seuraamusmaksulautakunnan päätös tehdään esittelystä. Päätökseksi tulee se kanta, jota enemmistö on kannattanut. Äänten mennessä tasan päätökseksi tulee se kanta, joka on lievempi sille, johon seuraamus kohdistuu.

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

Seuraamusmaksulautakunnalla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta markkinavalvontaviranomaiselta, ilmoittamisesta vastaavalta viranomaiselta ja ilmoitetulta laitokselta tiedot, jotka ovat välttämättömiä seuraamusmaksun määräämiseksi tai sen määrän arvioimiseksi.

14 §

Tarjoajan seuraamusmaksu

~~Markkinavalvontaviranomainen tai s~~Seuraamusmaksulautakunta voi määrätä hallinnollisen seuraamusmaksun suuririskisen tekoölyjärjestelmän tarjoajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö tekoölyasetuksen 16 artiklan mukaisen velvollisuutensa saattamalla markkinoille suuririskisen tekoölyjärjestelmän:

- 1) joka ei sisällä tekoölyasetuksen 9 artiklassa tarkoitettua riskinhallintajärjestelmää;
- 2) jota ei ole testattu tekoölyasetuksen 9 artiklan 6 tai 8 kohdan mukaisesti;
- 3) jonka dokumentaatiota ei ole laadittu tekoölyasetuksen 11 artiklan mukaisesti;
- 4) jossa tapahtumien automaattinen tallentaminen ei ole mahdollista tekoölyasetuksen 12 artiklan mukaisella tavalla;
- 5) jonka mukana ei ole tekoölyasetuksen 13 artiklassa tarkoitettuja käyttöohjeita, tai käyttöohjeissa ei ole mainitun artiklan 3 kohdan mukaisia tietoja;
- 6) jossa ihmisen suorittama valvonta ei ole mahdollista tekoölyasetuksen 14 artiklan mukaisesti;

~~7) jolla tarjotaan tai joka on tarkoitettu tarjoamaan palvelua, johon sovelletaan digitaalisten palveluiden tarjoamisesta annetun lain (306/2019) 3 lukua, ja joka ei täytä mainitun lain 7 §:n mukaisia vaatimuksia;~~

~~8) jolla tarjotaan tai joka on tarkoitettu tarjoamaan digitaalista palvelua, johon sovelletaan digitaalisten palveluiden tarjoamisesta annetun lain 3 a lukua, ja joka ei täytä mainitun lain 7 tai 10 e §:n mukaisia vaatimuksia;~~

~~9) jolla tarjotaan tai joka on tarkoitettu tarjoamaan kuluttajille palvelua, joka tarjoaa pääsyn audiovisuaalisiin sisältöpalveluihin, johon sovelletaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 22 a lukua, ja joka ei täytä mainitun lain 194 b ja 194 d §:n mukaisia vaatimuksia;~~

~~10) jolla tarjotaan tai joka on tarkoitettu tarjoamaan kuluttajille viestintäpalvelua, johon sovelletaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 22 a lukua, ja joka ei täytä mainitun lain 194 b ja 194 e §:n mukaisia vaatimuksia;~~

~~11) joka on esteettömyysvaatimuslain 2 §:ssä tarkoitettun tuotteen osa tai itsessään tällainen tuote eikä täytä esteettömyysvaatimuslain 6 §:n mukaisia vaatimuksia.~~

Lisäksi seuraamusmaksulautakunta voi määrätä hallinnollisen seuraamusmaksun suuririskisen tekoölyjärjestelmän tarjoajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö tekoölyasetuksen 16 artiklan mukaisen velvollisuutensa:

- 1) käsitellä suuririskisen tekoölyjärjestelmän kouluttamisen tai testaamisen yhteydessä erityisiä henkilötietoryhmiä tekoölyasetuksen 10 artiklan 5 kohdan mukaisesti;
- 2) käyttää tekoölyasetuksen 17 artiklassa tarkoitettua laadunhallintajärjestelmää;
- 3) säilyttää tekoölyasetuksen 18 artiklassa tarkoitettua dokumentaatiota;
- 4) säilyttää tekoölyasetuksen 19 artiklassa tarkoitettut lokitiedot;
- 5) tehdä tekoölyasetuksen 20 artiklan mukainen ilmoitus;

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

6) toteuttaa välittömästi tekoölyasetuksen 20 artiklassa tarkoitetut korjaavat toimenpiteet järjestelmän saattamiseksi vaatimusten mukaiseksi, järjestelmän poistamiseksi markkinoilta tai käytöstä taikka palautusmenettelyn järjestämiseksi havaittuaan suuririskisen tekoölyjärjestelmänsä olevan tekoölyasetuksessa säädettyjen vaatimusten vastainen;

7) varmistaa, että tekoölyjärjestelmälle on tehty tekoölyasetuksen 43 artiklan mukainen vaatimustenmukaisuuden arviointimenettely ennen sen markkinoille saattamista tai käyttöönottoa;

8) laatia tekoölyasetuksen 47 artiklan mukainen EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus;

~~9) kiinnittää CE-merkintä tekoölyasetuksen 48 artiklan mukaisesti;~~

9) rekisteröidä tekoölyjärjestelmä tekoölyasetuksen 49 artiklan 1 kohdan mukaisesti;

10) toimittaa tekoölyasetuksen 21 artiklan 1 kohdan mukaisesti markkinavalvontaviranomaiselle sen perustellusta pyynnöstä kaikki tiedot, jotka ovat tarpeen sen osoittamiseksi, että suuririskinen tekoölyjärjestelmä on tekoölyasetuksessa säädettyjen vaatimusten mukainen, jollei kyse ole luonnollisesta henkilöstä, jota on aihetta epäillä rikoksesta ja tiedot liittyvät rikosepäilyn kohteena olevaan asiaan.

15 §

Valtuutetun edustajan seuraamusmaksu

~~Markkinavalvontaviranomainen tai s~~Seuraamusmaksulautakunta voi määrätä hallinnollisen seuraamusmaksun suuririskisen tekoölyjärjestelmän tarjoajan valtuutetulle edustajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö tekoölyasetuksen 22 artiklan mukaisen velvollisuutensa:

1) varmistaa, että tekoölyasetuksen 47 artiklassa tarkoitettu EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja 11 artiklassa tarkoitettu tekninen dokumentaatio on laadittu;

2) varmistaa, että tarjoaja on toteuttanut tekoölyasetuksen 43 artiklan mukaisen vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyn;

3) pitää markkinavalvontaviranomaisten saatavilla 10 vuoden ajan sen jälkeen, kun suuririskinen tekoölyjärjestelmä on saatettu markkinoille tai otettu käyttöön, tekoölyasetuksen 22 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukainen dokumentaatio;

4) toimittaa markkinavalvontaviranomaiselle sen perustellusta pyynnöstä kaikki tiedot, jotka ovat tarpeen sen osoittamiseksi, että tekoölyjärjestelmä on tekoölyasetuksessa säädettyjen vaatimusten mukainen, jollei kyse ole luonnollisesta henkilöstä, jota on aihetta epäillä rikoksesta ja tiedot liittyvät rikosepäilyn kohteena olevaan asiaan;

5) rekisteröidä tekoölyjärjestelmä tekoölyasetuksen 49 artiklan 1 kohdan mukaisesti, tai jos tarjoaja tekee sen itse, varmistaa, että rekisteröinnin yhteydessä toimitetut tekoölyasetuksen liitteen VIII jakson A kohdan 3 mukaiset tiedot pitävät paikkansa.

16 §

Maahantuojan seuraamusmaksu

~~Markkinavalvontaviranomainen tai s~~Seuraamusmaksulautakunta voi määrätä hallinnollisen seuraamusmaksun suuririskisen tekoölyjärjestelmän maahantuojalle, joka tahallaan tai

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö tekoölyasetuksen 23 artiklan mukaisen velvollisuutensa:

1) varmistaa, että tarjoaja on toteuttanut tekoölyasetuksen 43 artiklan mukaisen vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyn;

2) varmistaa, että tekoölyasetuksen 11 artiklassa tekninen dokumentaatio on laadittu;

3) varmistaa, että tekoölyjärjestelmällä on tekoölyasetuksen 47 artiklassa tarkoitettu EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja CE-merkintä;

4) varmistaa, että tekoölyjärjestelmän mukana on käyttöohjeet;

5) varmistaa, että kolmanteen maahan sijoittautunut tarjoaja on nimennyt valtuutetun edustajan tekoölyasetuksen 22 artiklan mukaisesti;

6) olla saattamatta markkinoille tekoölyjärjestelmää, jos maahantuojalla on riittävät syyt katsoa, että suuririskinen tekoölyjärjestelmä ei ole tekoölyasetuksessa säädettyjen vaatimusten mukainen tai se on väärennetty tai sen mukana on väärennetty dokumentaatio;

7) ilmoittaa tekoölyjärjestelmän tarjoajalle, valtuutetulle edustajalle sekä markkinavalvontaviranomaiselle, jos suuririskinen tekoölyjärjestelmä aiheuttaa tekoölyasetuksen 79 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun riskin;

8) ilmoittaa nimensä, rekisteröidyn tuotenimensä tai rekisteröidyn tavaramerkkinsä sekä osoitteen, josta maahantuojaan voidaan saada yhteys, suuririskisessä tekoölyjärjestelmässä ja sen pakkauksessa tai sen mukana seuraavassa dokumentaatiossa;

9) varmistaa, että sinä aikana, jona suuririskinen tekoölyjärjestelmä on maahantuojan vastuulla, varastointi- tai kuljetusolosuhteet eivät vaaranna järjestelmän vaatimustenmukaisuutta;

10) säilyttää 10 vuoden ajan sen jälkeen, kun suuririskinen tekoölyjärjestelmä on saatettu markkinoille tai otettu käyttöön, jäljennös 47 artiklassa tarkoitetusta EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksesta sekä jäljennös ilmoitetun laitoksen antamasta todistuksesta, jos sellainen on annettu;

11) toimittaa markkinavalvontaviranomaiselle sen perustellusta pyynnöstä kaikki tiedot, jotka ovat tarpeen sen osoittamiseksi, että tekoölyjärjestelmä on tekoölyasetuksessa säädettyjen vaatimusten mukainen, jollei kyse ole luonnollisesta henkilöstä, jota on aiheutta epäillä rikoksesta ja tiedot liittyvät rikosepäilyn kohteena olevaan asiaan.

17 §

Jakelijan seuraamusmaksu

~~Markkinavalvontaviranomainen tai s~~Seuraamusmaksulautakunta voi määrätä hallinnollisen seuraamusmaksun suuririskisen tekoölyjärjestelmän jakelijalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö tekoölyasetuksen 24 artiklan mukaisen velvollisuutensa:

1) tarkastaa, että tekoölyjärjestelmällä on tekoölyasetuksen 47 artiklassa tarkoitettu EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja CE-merkintä;

2) tarkastaa, että tekoölyjärjestelmän mukana on käyttöohjeet;

3) olla saattamatta markkinoille tekoölyjärjestelmää, jos jakelijalla on riittävät syyt katsoa, että suuririskinen tekoölyjärjestelmä ei ole tekoölyasetuksessa säädettyjen vaatimusten mukainen;

4) varmistaa, että sinä aikana, jona suuririskinen tekoölyjärjestelmä on jakelijan vastuulla, varastointi- tai kuljetusolosuhteet eivät vaaranna järjestelmän vaatimustenmukaisuutta;

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

5) ryhtyä tekoölyasetuksen 24 artiklan 4 kohdan mukaisiin toimenpiteisiin, jos sen markkinoille saataville asettama suuririskinen tekoölyjärjestelmä ei ole tekoölyasetuksessa säädettyjen vaatimusten mukainen tai se aiheuttaa tekoölyasetuksen 79 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua riskiä;

6) toimittaa markkinavalvontaviranomaiselle sen perustellusta pyynnöstä kaikki jakelijan toimia koskevat tiedot, jotka ovat tarpeen sen osoittamiseksi, että tekoölyjärjestelmä on tekoölyasetuksessa säädettyjen vaatimusten mukainen, jollei kyse ole luonnollisesta henkilöstä, jota on aihetta epäillä rikoksesta ja tiedot liittyvät rikosepäilyn kohteena olevaan asiaan.

18 §

Käyttöönottajan seuraamusmaksu

~~Markkinavalvontaviranomainen tai s~~Seuraamusmaksulautakunta voi määrätä hallinnollisen seuraamusmaksun suuririskisen tekoölyjärjestelmän käyttöönottajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö tekoölyasetuksen 26 artiklan mukaisen velvollisuutensa:

- 1) varmistaa, että tekoölyjärjestelmän toimintaa valvotaan;
- 2) ilmoittaa tarjoajalle tai jakelijalle sekä markkinavalvontaviranomaiselle, jos käyttöönottajalla on syytä katsoa, että tekoölyjärjestelmän käyttäminen käyttöohjeiden mukaisesti voi aiheuttaa tekoölyasetuksen 79 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua riskiä;
- 3) ilmoittaa tarjoajalle, maahantuojalle tai jakelijalle sekä markkinavalvontaviranomaiselle tekoölyjärjestelmän käytön yhteydessä havaitusta vakavasta vaaratilanteesta;
- 4) säilyttää tekoölyjärjestelmän automaattisesti tuottamat lokitiedot vähintään kuuden kuukauden ajan, siltä osin kuin ne ovat käyttöönottajan hallinnassa;
- 5) ilmoittaa työntekijöiden edustajille ja asianomaisille työntekijöille tekoölyjärjestelmän käytöstä ennen sen käyttöönottoa, jos käyttö kohdistuu käyttöönottajan työntekijöihin;
- ~~6) ilmoittaa tekoölyasetuksen liitteessä III tarkoitettua järjestelmän kohteena olevalle henkilölle siitä, että järjestelmän käyttö kohdistuu häneen, jos järjestelmällä tai sen avulla tehdään häntä koskeva päätös.~~

19 §

Ilmoitetun laitoksen seuraamusmaksu

Seuraamusmaksulautakunta voi määrätä hallinnollisen seuraamusmaksun ilmoitetulle laitokselle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta:

- 1) rikkoo tai laiminlyö velvollisuutensa noudattaen tekoölyasetuksen 31 artiklassa säädettyjä ilmoitettuja laitoksia koskevia vaatimuksia;
- 2) antaa toimia alihankkijan tai tytäryhtiön tehtäväksi ilman tekoölyjärjestelmän tarjoajan lupaa tekoölyasetuksen 33 artiklan 3 kohdan vastaisesti;
- 3) rikkoo tai laiminlyö tekoölyasetuksen 33 artiklan 4 kohdan mukaisesti velvollisuutensa säilyttää alihankkijan tai tytäryhtiön pätevyyden arviointia sekä niiden tekoölyasetuksen nojalla suorittamia toimia koskevat asiakirjat viiden vuoden ajan alihankinnan päättymisestä;

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

4) rikkoo tai laiminlyö tekoälyasetuksen 34 artiklan 1 kohdan mukaisen velvollisuutensa tarkastaa suuririskisen tekoälyjärjestelmän vaatimustenmukaisuus mainitun asetuksen 43 artiklan mukaisten vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjen mukaisesti;

5) rikkoo tai laiminlyö tekoälyasetuksen 34 artiklan 3 kohdan mukaisen velvollisuutensa toimittaa ilmoittamisesta vastaavalle viranomaiselle tämän pyynnöstä tiedot, joita ilmoittamisesta vastaava viranomainen tarvitsee ilmoitetun laitoksen arviointiin, nimeämiseen, ilmoittamiseen tai seuraamiseen, jollei kyse ole luonnollisesta henkilöstä, jota on aihetta epäillä rikoksesta ja tiedot liittyvät rikosepäilyn kohteena olevaan asiaan.

20 §

Virheellisten, puutteellisten tai harhaanjohtavien tietojen antaminen

~~Markkina~~valvontaviranomainen tai sSeuraamusmaksulautakunta voi määrätä hallinnollisen seuraamusmaksun toimijalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta toimittaa virheellisiä, puutteellisia tai harhaanjohtavia tietoja vastauksena ilmoitetun laitoksen tai markkinavalvontaviranomaisen tekemään pyyntöön.

Seuraamusmaksulautakunta voi määrätä seuraamusmaksun ilmoitetulle laitokselle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta toimittaa virheellisiä, puutteellisia tai harhaanjohtavia tietoja vastauksena markkinavalvontaviranomaisen tai ilmoittamisesta vastaavan viranomaisen tekemään pyyntöön.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä luonnolliselle henkilölle tämän pykälän nojalla, jos henkilöä on aihetta epäillä rikoksesta ja tiedot liittyvät rikosepäilyn kohteena olevaan asiaan.

21 §

Seuraamusmaksu kielletyn tekoälyyn liittyvän käytännön rikkomisesta tai laiminlyönnistä

~~Markkina~~valvontaviranomainen tai sSeuraamusmaksulautakunta voi määrätä hallinnollisen seuraamusmaksun toimijalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta:

1) saattaa markkinoille tai ottaa käyttöön tekoälyjärjestelmän tai käyttää tekoälyjärjestelmää, jossa käytetään subliminaalisia tekniikoita, joita henkilö ei havaitse tietoisesti, tai tarkoituksellisesti manipuloivia tai harhaanjohtavia tekniikoita, joiden tavoitteena on vääristää tai jotka olennaisesti vääristävät henkilön tai henkilöryhmän käyttäytymistä heikentäen tuntuvasti tämän kykyä tehdä tietoinen päätös ja saaden tämän tekemään päätöksen, jota tämä ei olisi muussa tapauksessa tehnyt, tavalla, joka aiheuttaa tai kohtuullisella todennäköisyydellä aiheuttaa kyseiselle henkilölle, toiselle henkilölle tai henkilöryhmälle merkittävää haittaa;

2) saattaa markkinoille tai ottaa käyttöön tekoälyjärjestelmän tai käyttää tekoälyjärjestelmää, jossa hyödynnetään luonnollisen henkilön tai tietyn henkilöryhmän haavoittuvuuksia, jotka liittyvät heidän ikäänsä, vammaansa tai erityiseen sosiaaliseen tai taloudelliseen tilanteeseensa, siten, että tavoitteena tai vaikutuksena on olennaisesti vääristää kyseisen henkilön tai kyseiseen ryhmään kuuluvan henkilön käyttäytymistä tavalla, joka aiheuttaa tai kohtuullisella todennäköisyydellä aiheuttaa kyseiselle henkilölle tai toiselle henkilölle merkittävää haittaa;

3) saattaa markkinoille tai ottaa käyttöön tekoälyjärjestelmän tai käyttää tekoälyjärjestelmää luonnollisten henkilöiden tai henkilöryhmien arvioimiseksi tai luokittelemiseksi tiettyinä ajanjaksona heidän sosiaalisen käyttäytymisensä tai tunnettujen, pääteltyjen tai ennakoitujen

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

henkilökohtaisten ominaisuuksiensa tai luonteenpiirteidensä perusteella siten, että sosiaalinen pisteytys johtaa luonnollisten henkilöiden tai henkilöryhmien haitalliseen tai epäedulliseen kohteluun sosiaalisissa yhteyksissä, jotka eivät liity siihen asiayhteyteen, jossa tiedot alun perin tuotettiin tai kerättiin, taikka haitalliseen tai epäedulliseen kohteluun, joka on perusteetonta tai suhteetonta heidän sosiaaliseen käyttäytymisensä tai sen vakavuuteen nähden;

4) saattaa markkinoille tai ottaa käyttöön tätä erityistarkoitusta varten tekoälyjärjestelmän tai käyttää tekoälyjärjestelmää luonnollisia henkilöitä koskevien riskinarviointien tekemiseen, jotta voidaan arvioida tai ennustaa riskiä siitä, että luonnollinen henkilö syyllistyy rikokseen, jos tämä perustuu yksinomaan luonnollisen henkilön profilointiin tai hänen persoonallisuuspiirteidensä ja persoonallisuusominaisuuksiensa arviointiin, lukuun ottamatta tekoälyjärjestelmiä, joita käytetään tukemaan ihmisen tekemää arviointia jonkun henkilön osallistumisesta rikolliseen toimintaan, jos arvio jo perustuu objektiivisiin ja todennettavissa oleviin tosiseikkoihin, jotka liittyvät suoraan rikolliseen toimintaan;

5) saattaa markkinoille tai ottaa käyttöön tähän tiettyyn tarkoitukseen tekoälyjärjestelmän tai käyttää tekoälyjärjestelmää, jolla luodaan tai laajennetaan kasvotunnistustietokantoja haravoimalla kasvokuvia kohdentamattomasti internetistä tai valvontakamerakuvista;

6) saattaa markkinoille tai ottaa käyttöön tätä tarkoitusta varten tekoälyjärjestelmän tai käyttää tekoälyjärjestelmää luonnollisen henkilön tunteiden päättelemiseksi työpaikalla ja oppilaitoksissa, paitsi jos tekoälyjärjestelmää on tarkoitus hyödyntää tai saattaa markkinoille lääketieteellisiin tai turvallisuuteen liittyviin tarkoituksiin;

7) saattaa markkinoille tai ottaa käyttöön tätä tiettyä tarkoitusta varten tekoälyjärjestelmän tai käyttää sellaista biometristä luokittelujärjestelmää, jossa luonnolliset henkilöt luokitellaan heidän biometrinen tietojensa perusteella rodun, poliittisten mielipiteiden, ammattiliiton jäsenyyden, uskonnollisen tai filosofisen vakaumuksen, seksuaalisen käyttäytymisen tai seksuaalisen suuntautumisen perusteella, lukuun ottamatta kuvien tai muiden laillisesti hankittujen biometrinen tietoaineistojen merkitsemistä tai suodattamista biometrinen tietojen perusteella lainvalvonta-alalla.

22 §

Seuraamusmaksu avoimuusvelvoitteen rikkomisesta tai laiminlyönnistä

~~Markkinavalvontaviranomainen tai s~~Seuraamusmaksulautakunta voi määrätä hallinnollisen seuraamusmaksun tarjoajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö:

1) tekoälyasetuksen 50 artiklan 1 kohdan mukaisen velvoitteen suunnitella ja toteuttaa luonnollisten henkilöiden kanssa suoraan vuorovaikutukseen tarkoitettu tekoälyjärjestelmä siten, että asianomaisille luonnollisille henkilöille ilmoitetaan, että he ovat vuorovaikutuksessa tekoälyjärjestelmän kanssa, jollei tämä muuten ole ilmeistä;

2) tekoälyasetuksen 50 artiklan 2 kohdan mukaisen velvoitteen varmistaa, että tekoälyjärjestelmän tuotokset merkitään koneellisesti luettavassa muodossa ja että ne voidaan tunnistaa keinotekoisesti tuotetuiksi tai manipuloiduiksi.

~~Markkinavalvontaviranomainen tai s~~Seuraamusmaksulautakunta voi määrätä hallinnollisen seuraamusmaksun käyttöönottajalle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoo tai laiminlyö:

1) tekoälyasetuksen 50 artiklan 3 kohdan mukaisen velvoitteen ilmoittaa tunteentunnistusjärjestelmälle tai biometrisen luokitusjärjestelmälle altistuvalla luonnolliselle henkilölle tällaisen järjestelmän toiminnasta;

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

2) tekoälyasetuksen 50 artiklan 4 kohdan mukaisen veloitteen ilmoittaa tekoälyjärjestelmällä tuotetun tai manipuloidun, syväväärennoksen muodostavan kuva-, ääni- tai videosisällön yhteydessä, että sisältö on tuotettu keinotekoisesti;

3) tekoälyasetuksen 50 artiklan 4 kohdan mukaisen veloitteen ilmoittaa tekoälyjärjestelmällä tuotetun tai manipuloidun, yleisölle julkista etua koskevasta asiasta tiedottamiseen tarkoitettua tekstin yhteydessä, että sisältö on tuotettu keinotekoisesti, paitsi jos teksti on läpikäynyt ihmisen suorittaman arviointiprosessin tai toimituksellisen valvonnan ja jos luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on toimituksellinen vastuu sisällön julkaisemisesta.

23 § (Uusi)

Seuraamusmaksun määrääminen ja enimmäismäärä

Seuraamusmaksulautakunnan on hallinnollisesta seuraamusmaksusta ja sen määrästä päättäessään otettava kussakin yksittäisessä tapauksessa huomioon seuraamuksen oikeasuhtaisuus arvioitavana olevan teon rikkomisen ja sen seurausten vakavuuden, luonteen ja keston mukaan sekä muut tekoälyasetuksen 99 artiklan 7 kohdassa tarkoitettut seikat.

Seuraamusmaksun enimmäismäärä on:

1) 21 §:n nojalla määrätyn seuraamusmaksun osalta 35 000 000 euroa tai, jos rikkomiseen syyllistynyt on yritys, enintään 7 prosenttia sen edeltävän tilikauden vuotuisesta maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta sen mukaan, kumpi näistä määristä on suurempi;

2) 14—19 tai 22 §:n nojalla määrätyn seuraamusmaksun osalta 15 000 000 euroa tai, jos rikkomiseen syyllistynyt on yritys, enintään 3 prosenttia sen edeltävän tilikauden vuotuisesta maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta sen mukaan, kumpi näistä määristä on suurempi;

3) 20 §:n nojalla määrätyn seuraamusmaksun osalta 7 500 000 euroa tai, jos rikkomiseen syyllistynyt on yritys, enintään 1 prosenttia sen edeltävän tilikauden vuotuisesta maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta sen mukaan, kumpi näistä määristä on suurempi.

Jos seuraamusmaksu määrätään mikroyritysten sekä pienten ja keski suurten yritysten määritelmästä annetussa Euroopan komission suosituksessa (2003/361/EY) tarkoitettulle mikroyritykselle, pienelle yritykselle tai keski suurille yritykselle, enimmäismäärä on kuitenkin 2 prosentissa tarkoitettu prosentiosuus tai määrä sen mukaan, kumpi näistä määristä on pienempi.

24 §

Seuraamusmaksun määräämättä jättäminen

Seuraamusmaksua ei määrätä, jos:

1) veloitteen rikkomista on pidettävä vähäisenä; tai

2) seuraamusmaksun määräämistä on pidettävä ilmeisen kohtuuttomana.

Seuraamusmaksua ei voida määrätä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa. Seuraamusmaksua ei voida määrätä myöskään sille, jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio.

Seuraamusmaksua ei voida määrätä valtion viranomaiselle, valtion liikelaitokselle, kunnalliselle viranomaiselle, kuntayhtymälle, hyvinvointialueelle, hyvinvointiyhtymälle, itsenäiselle julkisoikeudellisille laitokselle, ~~eduskunnan virastolle,~~ tasavallan presidentin

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

kanslialle eikä Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle ja Suomen ortodoksiselle kirkolle eikä niiden seurakunnille, seurakuntayhtymille ja muille elimille.

Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos on kulunut yli viisi vuotta siitä, kun rikkomus tai laiminlyönti on tapahtunut. Jos rikkomus tai laiminlyönti on ollut luonteeltaan jatkuvaa, viiden vuoden määräaika lasketaan siitä, kun rikkomus tai laiminlyönti on päättynyt.

25 §

Seuraamusmaksun täytäntöönpano

Tämän lain nojalla määrätyn hallinnollisen seuraamusmaksun täytäntöönpanosta säädetään sakon täytäntöönpanosta annetussa laissa (672/2002).

~~Seuraamusmaksu vanhene viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen päätöksen tekemisestä.~~

5 luku

Erinäiset säännökset

26 §

Tarjoajan tai valtuutetun edustajan velvoite huolehtia asiakirjojen säilyttämisestä

Tarjoajan tai Suomeen sijoittautuneen valtuutetun edustajan on varmistettava, että tekoölyasetuksen 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut asiakirjat ovat markkinavalvontaviranomaisten ja ilmoittamisesta vastaavien viranomaisten saatavilla 10 vuoden ajan sen jälkeen, kun suuririskinen tekoölyjärjestelmä on saatettu markkinoille tai otettu käyttöön, huolimatta selvitys- tai konkurssimenettelystä tai muusta syystä johtuvasta liiketoiminnan lopettamisesta taikka siitä luopumisesta.

Markkinavalvontaviranomaiset voivat antaa määräyksiä 1 momentissa tarkoitettujen asiakirjojen säilyttämisessä noudatettavista periaatteista ja menettelytavoista.

27 §

Uhkasakko ja teettämishukka

Markkinavalvontaviranomaisen toimivallasta tehostaa antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella, säädetään markkinavalvontalain 28 §:ssä.

Uhkasakkoa ei kuitenkaan saa asettaa tekoölyasetuksen 21 artiklan 1 kohdassa, 22 artiklan 3 kohdan c alakohdassa, 23 artiklan 6 kohdassa ja 24 artiklan 5 kohdassa tarkoitettun tiedonantovelvollisuuden tehosteeksi luonnolliselle henkilölle, jota on aihetta epäillä rikoksesta ja tiedot liittyvät rikosepäilyn kohteena olevaan asiaan.

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

28 §

Muutoksenhaku

Ilmoitetun laitoksen päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Markkinavalvontalain mukaisen valvonnan toimenpidettä sekä markkinavalvontalain nojalla asetettua uhkasakkoa ja sen maksettavaksi tuomitsemista koskevien päätösten sekä teettämisuhan asettamista ja täytäntönpantavaksi määräämistä koskevien päätösten muutoksenhausta säädetään markkinavalvontalain 29 §:ssä.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

29 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 21 §:ää ei sovelleta kielletyn tekoälyyn liittyvän käytännön rikkomiseen tai laiminlyöntiin, joka on tapahtunut ennen lain voimaantuloa.

~~Lain 25 §:n 2 momentti on voimassa 31 päivään joulukuuta 2025 asti.~~

2.

Laki

eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 ja 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain (1137/2016) 1 §:n 1 momentin 32 kohta, sellaisena kuin se on laissa 186/2025, ja

lisätään 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 186/2025, uusi 33 kohta ja 4 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 248/2022, 712/2022, 103/2023, 558/2023 ja 717/2025, uusi 9 momentti seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan seuraavien lakien soveltamisalaan kuuluvien tuotteiden markkina- ja turvallisuusvalvontaan, jollei mainituissa laeissa toisin säädetä:

-
- 32) kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annettu laki (184/2025);
 - 33) eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annettu laki (/).
-

4 §

Valvontaviranomaiset

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, tekoälyjärjestelmien markkina- ja turvallisuusvalvontaviranomaisista säädetään eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 1 §:n 2 momentin 62 kohta, sellaisena kuin se on laissa /, ja
lisätään 1 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 416/2025, 860/2025, 979/2025, / ja /, uusi 63 kohta seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

1 §

Lain soveltamisala

Tässä laissa säädetään seuraavien rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten täytäntöönpanosta:

62) datan hallinnan ja jakamisen valvonnasta annetun lain (/) 13–19 §:ssä tarkoitettu seuraamusmaksu;

63) eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain (/) 4 luvussa tarkoitettut seuraamusmaksut.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) ~~10 §:n 1 momentin 5 kohta~~, 12 §:n 1 momentin 6 kohta ja 71 §:n 1 momentin 20 kohta, sellaisena kuin niistä on 71 §:n 1 momentin 20 kohta laissa 610/2024, sekä

lisätään 12 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 194/2011, uusi 7 kohta, lakiin uusi 37 h §, 40 a §:ään, sellaisena kuin se on laissa 569/2020, uusi 3 momentti, lakiin uusi 50 a § sekä 71 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 752/2012, 611/2014, 651/2014, 1198/2014, 505/2015, 520/2016, 1442/2016, 1071/2017, 402/2018, 574/2019, 569/2020, 270/2021, 403/2024 ja 610/2024, uusi 21 kohta seuraavasti:

~~10 §~~

Johtokunnan tehtävät

~~Johtokunnalla on seuraavat finanssimarkkinoiden valvontaa koskevat tehtävät:~~

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

~~5) tuomita maksettavaksi Finanssivalvonnan asettama uhkasakko sekä päättää 4 luvussa säädetyistä hallinnollisista seuraamuksista, rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetussa laissa (444/2017) säädetyistä hallinnollisista seuraamuksista, kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetussa laissa (566/2020) säädetyistä Finanssivalvonnan määräämistä seuraamusmaksuista ja eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnassa annetussa lain (/) 4 luvussa säädetyistä seuraamusmaksuista lukuun ottamatta seuraamusmaksuja, jotka ovat määrältään yli 100 000 euroa;~~

12 §

Johtajan tehtävät

Johtajan tehtävänä on:

6) päättää nimittämänsä virkamiehen virantoimituksesta pidättämisestä ja varoituksen antamisesta;

7) tehdä esitys seuraamusmaksun määräämisestä eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain (/) 13 §:ssä tarkoitettulle tekoälyjärjestelmien valvonnan seuraamusmaksulautakunnalle.

3 luku

Valvontavaltuudet

37 h §

Tekoälyjärjestelmien valvonta

Finanssivalvonnan oikeudesta määrätä valvonnan toimenpiteitä tekoälyjärjestelmien valvonnassa säädetään eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetun lain 12 §:ssä ja oikeudesta määrätä uhkasakko tai teettämisuhka mainitun lain 27 §:ssä.

40 a §

Rikemaksun, julkisen varoituksen ja seuraamusmaksun määrääminen eräistä rikkomuksista

Hallinnollisten seuraamusmaksujen määräämisestä eräiden tekoälyjärjestelmiä koskevien säännösten rikkomisesta säädetään eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetussa laissa.

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

50 a §

Toiminta EU:n tekoölyasetuksessa tarkoitettuna markkinavalvontaviranomaisena

Finanssivalvonta toimii tekoölyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä ja asetusten (EY) N:o 300/2008, (EU) N:o 167/2013, (EU) N:o 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139 ja (EU) 2019/2144 sekä direktiivien 2014/90/EU, (EU) 2016/797 ja (EU) 2020/1828 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1689 (tekoöllysäädös) 74 artiklan 6 kohdan mukaisena markkinavalvontaviranomaisena. Tekoölyjärjestelmien markkinavalvonnasta säädetään eräiden tekoölyjärjestelmien valvonnasta annetussa laissa.

71 §

Oikeus ja velvollisuus luovuttaa tietoja

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään, Finanssivalvonnalla on oikeus luovuttaa salassapitosäännösten estämättä tietoja:

20) tieto- ja viestintätekniikkaan liittyvistä häiriöistä ja uhkista Liikenne ja viestintävirastolle 3 f §:n 3 momentissa tarkoitetun yhteistyön toteuttamista varten;

21) eräiden tekoölyjärjestelmien valvonnasta annetun lain 6 §:n mukaiselle keskitetylle yhteyspisteelle sen tehtävien toteuttamiseksi ja mainitun lain 13 §:ssä tarkoitetulle tekoölyjärjestelmien valvonnan seuraamusmaksulautakunnalle seuraamusmaksun määräämiseksi tai sen määrän arvioimiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Energiavirastosta annetun lain (870/2013) 1 §:n 2 momentin 21 kohta, sellaisena kuin se on laissa 135/2025, ja

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp

lisätään 1 §:n 2 momenttiin, sellaisena kuin se on laeissa 634/2020, 804/2020, 606/2021, 500/2023, 939/2024, 135/2025 ja 325/2025, uusi 22 kohta seuraavasti:

1 §

Tehtävät

Energiavirasto hoitaa tehtävät, jotka sille on annettu:

21) kyberturvallisuuslaissa (124/2025);

22) eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 21.11.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

jäsen Noora Fagerström kok
jäsen Kaisa Garedeu ps (osittain)
jäsen Lotta Hamari sd
jäsen Timo Harakka sd
jäsen Antti Kangas ps
jäsen Hilikka Kemppi kesk
jäsen Miapetra Kumpula-Natri sd
jäsen Timo Mehtälä kesk (tilapäinen puheenjohtaja)
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Oras Tynkkynen vihr
jäsen Heikki Vestman kok
jäsen Sinuhe Wallinheimo kok
jäsen Johannes Yrttiaho vas
varajäsen Aleks Jäntti kok (osittain)
varajäsen Ville Kaunisto kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Maiju Tuominen

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp Vastalause

Vastalause

Perustelut

Euroopan unionin lainsäädäntö tuo säännöllisesti Suomen viranomaisille merkittävästi lisätehtäviä. Viime vuosina voimakkaasti lisääntyneet kyber- ja dataturvallisuuden säädökset kuormittavat erityisesti Liikenne- ja viestintävirasto Traficomia, jolle ei ole vuosikausiin myönnetty lisäresursseja läheskään uusien viranomaisvastuiden edellyttämässä määrin.

Näyttää olevan hallituksen linjaus, että mihinkään EU-säädösten aiheuttamiin lisäresurssitarpeisiin ei myönnetä tarvittavaa rahoitusta. Jos kohta julkisessa hallinnossa on usein tehostamisen varaa tehtävien uudelleenjärjestelyiden avulla, loputtomiin ei voi leikata vaarantamatta virkavastuuta, kansalaisten turvallisuutta ja suomalaisten yritysten toimintaedellytyksiä.

Talousvaliokunnan mietintö viittaa useissa kohdin liikenne- ja viestintävaliokunnan ja sivistysvaliokunnan lausunnoissaan (LiVL 8/2025 vp ja SiVL 7/2025 vp) korostamaan huoleen tekoilyn valvontatehtäviin varattavien resurssien riittävydestä, mutta ei yhdy niihin. Valiokunnan enemmistö jopa siteeraa markkinavalvontaviranomaisten vaateita ”välttämättömistä” lisäresursseista, mutta ei yhdy niihin. Sen sijaan valiokunta toistaa hallituksen aikeen käynnistää uusi ja suomalaisen teknologiaekosysteemin kannalta tärkeä tekoilyn valvonta- ja neuvontatoiminta ilman lisäresursseja. Resurssitarpeet on tarkoitus kartoittaa vasta kahden vuoden kuluttua toiminnan käynnistämisestä. Tämä lyhytnäköinen säästöpyrkimys on vastuuton.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom korosti omassa lausunnossaan, että toiminnan käynnistäminen ilman lisäresursseja aiheuttaa merkittäviä riskejä. Viraston arvio välittömistä lisäresurssitarpeista on 14 henkilötyövuotta sekä 150 000—200 000 euroa kunkin tarkastettavan tekoilymallin osalta.

Erityisen haitallinen hallituksen linjaus on suomalaisen elinkeinoelämän kannalta. Viranomaisten velvollisuus huolehtia asetukseen sisältyvästä neuvonnasta erityisesti pk-yrityksille uhkaa jäädä kokonaan toteutumatta, mikä hidastaa innovaatiotoimintaa ja alan uusien yritysten syntyä.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietinnön perusteluja muutetaan. (Vastalauseen muutosehdotukset)

Vastalauseen muutosehdotukset

Muutetaan valiokunnan mietinnön yleisperustelujen 18. ja 19. kappale kuulumaan seuraavasti:

Valiokunnan mietintö TaVM 18/2025 vp
Vastalause

(18) Myös useat lausunnonantajat ovat korostaneet viranomaisten taloudellisten resurssien merkitystä. Resurssitarpeet kohdistuvat muun muassa valvontaan, neuvontaan, ohjaukseen sekä riittävän tekoäly- ja muun osaamisen varmistamiseen. Tulevat tekoälyjärjestelmien markkinavalvontaviranomaiset ovat kertoneet haasteistaan toteuttaa tehtäviä ilman lisäresursseja ja pitäneet lisäresurssien osoittamista niille välttämättömänä. Talousvaliokunta yhtyy asiantuntijalausannon näkemyskseen siitä, että **tekoälyn neuvonta- ja valvontatehtävien hoitamiseen tulee turvata riittävät resurssit, ja että** resurssitarpeesta johtuvia kustannuksia tulisi pitää investointeina suomalaisen tekoälykyvykkyyden mahdollistajina.

(19) Hallituksen esityksessä on todettu, että uusien valvontatehtävien hoitamiseen liittyy useita käytännön epävarmuustekijöitä, minkä vuoksi täysin luotettavaa arviota tulevista viranomaisvaikutuksista on vaikea antaa. Suurin osa valvontatehtävistä alkaa elokuussa 2026 tai elokuussa 2027, mutta viranomaisten tulee varautua neuvontaan ja ohjaukseen jo tätä ennen. Tarkempaa arviota valvontatehtävien määrästä ja laadusta on kattavammin ja luotettavimmin saatavilla vasta sen jälkeen, kun viranomaisille on alkanut kertyä käytännön kokemusta valvontatehtävistä. Hallituksen esityksen mukaan tekoälyasetuksen edellyttämä toimeenpano rahoitetaan ensivaiheessa olemassa olevia resursseja uudelleen kohdentamalla ilman lisärahoitusta. **Talousvaliokunta huomauttaa, että liikenne- ja viestintäviraston arvion mukaan tähän ratkaisuun liittyy merkittäviä riskejä: välitön tarve viraston arvion mukaan on 14 htv. Talousvaliokunta näkee suurena huolena, että viranomaisten velvollisuus huolehtia asetukseen sisältyvästä neuvonnasta erityisesti pk-yrityksille jää toteutumatta ja hidastaa innovaatiotoimintaa ja alan uusien yritysten syntyä.** Tekoälyasetus edellyttää, että jäsenvaltiot raportoivat komissiolle kahden vuoden välein kansallisten toimivaltaisten viranomaisten taloudellisten ja henkilöresurssien tilasta ja arvioivat niiden riittävyyttä. Resurssitarpeiden ja lainsäädännön toimivuuden arviointi onkin tarpeen kytkeä valvontakäytäntöjä koskevaan seurantaan asetuksen tehokkaan toimeenpanon varmistamiseksi.

Helsingissä 21.11.2025

Miapetra Kumpula-Natri sd
Timo Harakka sd
Lotta Hamari sd
Oras Tynkkynen vihr
Johannes Yrttiaho vas